

ИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ
«ПРИКЛАДНА ПОЛІТИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА»
(для аспірантів)

Київ-2018

Підготовлено доцентом кафедри філософії та політології Пугач В.Г.

Затверджено на засіданні кафедри філософії та політології

(протокол № 8 від 22 березня 2018 р.

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук МАУП (протокол №8 від 29 березня 2018 р.)

Пугач В.Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» (для аспірантів). – К.: МАУП, 2018. – 24 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Прикладна політична регіоналістика», орієнтовну тематику рефератів, питання для самостійного самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Прикладна політична регіоналістика є новим напрямком сучасної політичної науки, який динамічно розвивається. Прикладна політична регіоналістика спрямована на вирішення практичних завдань регіонального розвитку, дослідження сучасних регіональних політичних процесів з метою отримання знань, необхідних для розв'язання практичних проблем на регіональному рівні.

Мета курсу полягає у формуванні масиву спеціальних знань про практичні аспекти проблем політичного характеру через регіональну проекцію, набуття вмінь застосовувати прикладні методики вивчення політики через регіональний вимір і навичок аналізу регіональної політики та моделювання регіональної політичної ситуації.

Завдання курсу наступні:

- сформулювати уявлення про основні напрямки досліджень прикладної політичної регіоналістики;
- розкрити зміст та сутність основних категорій і понять прикладної політичної регіоналістики;
- ознайомити з алгоритмом створення політичного портрету регіону;
- розкрити основні підходи до вивчення регіональної політичної ситуації;
- окреслити перспективні напрямки досліджень політичної регіоналістики.

Для досягнення поставлених цілей та виконання завдань необхідно **знати:**

- основні методи та методики прикладної політичної регіоналістики;
- основні підходи до вивчення регіональної політичної ситуації;
- політичні характеристики та ознаки регіону;

- загальні причини регіоналізації, переваги та недоліки даного процесу;
- зміст та сферу регулювання регіональної політики;
- співвідношення глобального та локального.

вміти:

- вивчати та прогнозувати зміни у розстановці політичних сил у регіоні;
- проводити регіональну політичну діагностику;
- застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу і пояснення специфіки регіональних політичних культур та регіональних політичних режимів;
- висувати гіпотези та генерувати ідеї щодо зменшення контрастів між центральними та периферійними регіонами;
- визначати передумови успішної адаптації регіону до глобальних процесів;
- здійснювати релевантну оцінку різних стратегій врегулювання регіональних політичних конфліктів.

Вивчення дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» передбачає самостійну роботу аспіранта, в ході якої він не лише оволодіває навчальним матеріалом, але й набуває додаткових знань з даного курсу, підвищує рівень своїх фахових та дослідницьких вмінь й навичок. Самостійна робота аспіранта сфокусована на пошук та опрацювання нової літератури з конкретної теми, написання есе, контрольних робіт, а також виконання певних завдань прикладного характеру.

В результаті вивчення дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» аспірант набуває сучасних знань щодо основних напрямків прикладних регіональних політичних досліджень, специфіку формування та перебігу регіональних політичних процесів.

Міжпредметні зв'язки. Вивчення дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» щільно пов'язано з проблематикою інших дисциплін, знання яких необхідне аспіранту для вивчення даного курсу. Зокрема, простежується зв'язок з низкою бакалаврських та магістерських курсів, зокрема, «Політична регіоналістика», «Політичний аналіз та прогнозування», «Практична політологія», «Порівняльна політологія», «Політичні еліти та лідерство».

Мета організації самостійної роботи аспірантів. Самостійна робота аспірантів є однією з головних форм освітнього процесу. Глибоке розуміння питань багато в чому залежить саме від самостійної роботи в процесі підготовки рефератів, контрольних робіт, доповідей, есе. Самостійна робота аспірантів спрямована на те, щоб аспірант був не лише пасивним споживачем знань, але й активним його творцем, котрий вміє сформулювати проблему, аналізувати шляхи її розв'язання, що передбачає орієнтацію на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей аспірантів, розвиток вмінь творчого застосування вже набутих знань. Тож, **мета** організації самостійної роботи аспірантів полягає у інтенсифікації вивчення матеріалу, стимулюванні аспірантів до опрацювання додаткових матеріалів з різних джерел, розвитку пізнавальних здібностей, творчої активності аспірантів.

Самостійна робота аспірантів передбачає:

1. Самостійне опрацювання певної частини курсу засобом написання контрольних робіт, есе, рефератів, повідомлень, виступів.
2. Роботу з науковою літературою та першоджерелами, підручниками та періодичною літературою.
3. Позааудиторну роботу – участь в обговореннях важливих та актуальних питань на науково-практичних конференціях, науково-практичних семінарах, круглих столах.
4. Консультації викладачів.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни

«Прикладна політична регіоналістика»

Тематичний план дисципліни

«Прикладна політична регіоналістика»

Назва змістовного модуля і теми	
МОДУЛЬ 1. Прикладна політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки	
1	Специфіка прикладної політичної регіоналістики.
2	Регіональні політичні дослідження: становлення, розвиток, особливості.
3.	Регіональна участь та регіональний політичний процес: особливості вивчення
МОДУЛЬ 2. Прикладні регіональні політичні дослідження	
4	Регіональний політичний аналіз
5	Регіон як рівень політичного аналізу
6.	Прогнозування регіональних політичних процесів
7	Моделювання регіональних політичних процесів
8	Моніторинг регіональної політики
МОДУЛЬ 3. Основні напрямки прикладних регіональних політичних досліджень	

9	Регіональні особливості політичного режиму
10	Політичні інститути у регіональній політичній ситуації. Політичні партії та групи впливу.
11	Регіональні еліти
12	Регіональна політична культура
13	Регіональні політичні конфлікти
14	Територіально-політична децентралізація
15	Федералізм та федерація
16	Регіони в умовах глобалізації: основні виклики та проблеми
Разом годин: 150	

МОДУЛЬ 1. Прикладна політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки

Тема 1. Специфіка прикладної політичної регіоналістики.

1. Розвиток прикладної політичної регіоналістики в Україні.
2. Актуальні завдання прикладної політичної регіоналістики.
3. Зв'язок прикладної політичної регіоналістики з іншими науками.

Тематика рефератів

1. Предметне поле прикладної політичної регіоналістики.
2. Просторовий й територіальний вимір політики.
3. Теоретико-методологічні проблеми прикладної політичної регіоналістики.

Питання для самоконтролю

1. Основні категорії прикладної політичної регіоналістики.
2. Методи прикладної політичної регіоналістики.
3. Тематика прикладної політичної регіоналістики.
4. Прикладна політична регіоналістика як складова політичної науки.

Література: 1, 2, 3, 7, 14, 16, 18

Тема 2. Регіональні політичні дослідження: становлення, розвиток, особливості.

1. Регіональні політичні дослідження: загальна характеристика основних напрямків розвитку.
2. Вивчення особливостей політичних уподобань: внесок А.Зігфріда.
3. Проблематика взаємовідносин між центром та периферією (40-і рр. XX ст.).

4. Фактори, що сприяють зміцненню цілісності державита підтримці балансу у відносинах між центром та регіонами за Ж.Готтманном.
5. Електоральна географія як напрямок прикладної політичної регіоналістики.
6. Основні ідеї школи федеральних досліджень (А.Марк, Ф.Кінські, Г.Еро).

Тематика рефератів

1. Регіональні політичні дослідження 90-х рр. ХХ ст.: характерні особливості.
2. Феномен прикордонних та транскордонних регіонів: еволюція осмислення.
3. Політичний регіоналізм як спосіб стратифікації простору.

Питання для самоконтролю

1. Становлення та розвиток європейських регіональних політичних досліджень.
2. «Ізольована держава щодо її відношення до сільського господарства та національної економіки» (1836) Г.Тюнєна як одне з перших регіональних досліджень в Європі.
3. Макрорегіональна проблематика регіональних політичних досліджень.
4. «Екологічний підхід»: внесок Ф.Гогеля.
5. Геополітична та економічна спрямованість регіональних досліджень середини ХІХ –середини ХХ ст.

Література: 1, 2, 3, 7, 12, 16, 18, 19

***Тема 3. Регіональна участь та регіональний політичний процес:
особливості вивчення***

1. Феномен регіонального лобі.
2. Аналіз впливу регіонів на процес прийняття загальнодержавних рішень.
3. Способи регіональної участі.

Тематика рефератів

1. Регіональні лобі в Україні.
2. Регіональний розвиток: порівняльний аналіз (на прикладі України та іншої європейської країни).
3. Регіональне представництво: європейський досвід.

Питання для самоконтролю

1. Рівні політичного процесу в системі відносин «центр-регіони».
2. Причини та наслідки латентного стану регіонального лобі.
3. Сучасні проблеми регіонального розвитку.
4. Основні підходи дослідження регіонального політичного процесу.
5. Формальний та неформальний характер інститутів політичної участі.

Література: 1, 3, 19

МОДУЛЬ 2. Прикладні регіональні політичні дослідження

Тема 4. Регіональний політичний аналіз

1. База даних регіонального політичного аналізу.
2. Моделювання відносин «центр-периферія»: основні підходи.
3. Первинна польова діагностика як підґрунтя регіонального політичного моніторингу.

Тематика рефератів

1. Регіональний політичний аналіз: мета, специфіка, чинники ефективності.
2. Основні етапи регіонального політичного аналізу.
3. Політичний аналіз та регіональний політичний аналіз: спільне й відмінне.

Питання для самоконтролю

1. Методи збору та обробки інформації у регіональному політичному аналізі.
2. Основні стадії політичного дослідження регіону.
3. Сутнісні характеристики регіонального політичного аналізу.
4. Інформаційне забезпечення регіонального політичного аналізу.

Література: 2, 3, 7, 9, 22

Тема 5. Регіон як рівень політичного аналізу

1. Основні рушійні сили розвитку регіону за П.Андерсоном.
2. Структурний підхід у вивченні регіону.
3. Дослідження регіональної структури: квантифікаційні показники.
4. Характерні риси регіону.

Тематика рефератів

1. Типологія регіонів.
2. Фактори розвитку та зміцнення регіонів.
3. Феномен регіоналізму: основні підходи дослідження.
4. Політична роль регіонів.
5. Регіон як актор політичного та соціально-економічного розвитку держави.

Питання для самоконтролю

1. Активні та пасивні форми регіоналізації.

2. Сутність «регіональної емансипації».
3. Сутність індексу територіальної фрагментації.
4. Регіоналізація як особливий політичний процес.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 13, 20, 29

Тема 6. Прогнозування регіональних політичних процесів.

1. Прогноз як наукове судження про майбутні стани об'єкту.
2. Основні принципи та наукові засади прогнозування в політиці.
3. Чинники надійності прогнозування політичних регіональних процесів.

Тематика рефератів

1. Специфіка прогнозування політичних процесів у регіонах.
2. Методи прогнозування регіональних політичних процесів та особливості їх застосування.
3. Способи підвищення ефективності прогнозування регіональних політичних процесів.

Питання для самоконтролю

1. Різновиди політичних прогнозів.
2. Методи прогнозування політичних регіональних процесів та явищ.
3. Проблема надійності прогнозів політичних регіональних процесів, явищ та подій.

Література: 2, 3, 7, 9, 22

Тема 7. Моделювання регіональних політичних процесів

1. Основні риси «векторної моделі».
2. Математичний вираз функції корисності у «векторній моделі».

3. «Стратегічна» складова у моделі С.Мерілла.
4. Концептуальна модель Куїна-Мартіна: загальна характеристика основних стадій.
5. Особливості моделювання транзитних політичних систем.

Тематика рефератів

1. Модель парламентських виборів в Україні М.Хініча.
2. Особливості комбінованих просторових моделей.
3. «Векторна модель» як альтернатива «моделі близькості».

Питання для самоконтролю

1. Особливості моделювання електорального вибору.
2. Специфіка побудови математичних моделей.
3. Логіка обчислень у «векторній моделі».
4. Створення моделей трансформації територіально-державних утворень.

Література 2, 3, 29, 30, 31, 32.

Тема 8. Моніторинг регіональної політики

1. Суб'єкти регіональної політики.
2. Основні підходи у регіональній політиці.
3. Види регіональної політики.
4. Регіональний ефект.

Тематика рефератів

1. Регіональна стратегія як елемент політичної боротьби.
2. Регіональна стратегія держави як квінтесенція регіональної політики.
3. Регіональні наслідки «нерегіональних» рішень.

Питання для самоконтролю

1. Моніторинг основних трендів регіональної політики.
2. Залежність регіональної політики від особливостей регіональної структури.
3. Регіональна стратегія як елемент національної ідеології.
4. Регіональна політика як складова внутрішньої політики держави.

Література: 3, 10, 14, 16, 18, 23

МОДУЛЬ 3. Основні напрямки прикладних регіональних політичних досліджень

Тема 9. Регіональні особливості політичного режиму

1. Формально-правові (юридичні) параметри регіонального політичного режиму.
2. Характерні риси моноцентричних та поліцентричних (колегіальних) регіональних політичних режимів.
3. Відкриті та закриті регіональні політичні режими.
4. Поділ регіональних режимів за показником наявності опозиції.

Тематика рефератів

1. Умови наявності регіональних політичних режимів.
2. Типи регіональних політичних режимів.
3. Особливості вивчення регіональних політичних режимів.
4. Поняття «регіональний політичний режим»: основні підходи дефініціювання.

Питання для самоконтролю

1. Специфіка ідеологізованих та прагматичних політичних режимів.
2. Операційна цінність поняття «регіональний політичний режим».

3. Авторитарні та ліберальні регіональні політичні режими.

Література: 1, 3, 12, 14

Тема 10. Політичні інститути у регіональній політичній ситуації.

Регіональні партії та групи впливу.

1. Регіональна партія як інститут регіонального впливу.
2. Специфіка етнорегіональних і територіальних регіональних партій.
3. Характерні риси монорегіональних та ареальних регіональних партій.
4. Представницькі та непередставницькі регіональні партії.
5. Типологія регіональних груп впливу.
6. Нейтральні функціональні групи регіонального рівня.

Тематика рефератів

1. Регіональні політичні партії: основні фактори виникнення та розвитку.
2. Регіональна політична партія: поняття, ознаки, особливості функціонування.
3. Регіональні групи впливу та регіональні політичні партії: особливості взаємодії.
4. Основні фактори появи регіональних груп впливу.

Питання для самоконтролю

1. Специфіка «економічних», «географічних» та «етнічних» груп впливу.
2. Відмінності амбівалентних та полівалентних груп регіонального впливу.
3. Форми впливу регіональних груп тиску.

4. Класифікація регіональних партій.

Література: 1, 3, 4, 17, 18, 19, 24, 29

Тема 11. Регіональні еліти

1. Методи дослідження походження регіональної еліти.
2. Структурний аналіз регіональної еліти.
3. Специфіка етнічного підходу до визначення структури регіональної еліти.

Тематика рефератів

1. Місце і роль регіональної еліти у політичній системі суспільства.
2. Способи рекрутування регіональної еліти.

Питання для самоконтролю

1. Вплив регіональної еліти на законотворчий процес.
2. Вплив регіональної еліти на перебіг виборчого процесу.
3. Фактори консолідації та диференціації регіональної еліти.

Література: 1, 3, 5, 6, 15, 23

Тема 12. Регіональна політична культура

1. Вплив регіональної ідентичності на сприйняття загальнонаціональних політичних проблем.
2. Співіснування регіональної та національної політичних культур.
3. Функції регіональної політичної культури.
4. Інтеграційний та дезінтеграційний типи регіональної політичної культури.
5. Умови формування, структура та динаміка розвитку регіональної політичної культури.

Тематика рефератів

1. Складові регіональної політичної культури.
2. Регіональна політична культура як фактор розвитку державності.
3. Міждисциплінарний характер дослідження регіональної політичної культури.
4. Порівняльно-політологічний аналіз регіональних політичних культур (на прикладах двох країн)
5. Регіональні політичні культури сучасної України.

Питання для самоконтролю

1. Політичні культури субнаціональних територіальних одиниць: типологія Д.Елазара.
2. Поняття «регіональна політична культура».
3. Політичний регіоналізм як вираз регіональної політичної культури.
4. Регіональна політична культура як фактор конституційних реформ в державі.
5. Регіональна політична культура як інструмент досягнення цілей регіональної спільноти у відносинах з центром.

Література: 1, 2, 4, 17.

Тема 13.Регіональні політичні конфлікти

1. Конструктивна роль регіональних політичних конфліктів.
2. Основні причини регіональних політичних конфліктів.
3. Характеристика консоціації як стратегії врегулювання регіональних політичних конфліктів.
4. Регіональний сепаратизм як форма сепаратизму.

Тематика рефератів

1. Горизонтальні регіональні конфлікти як важлива риса розвитку держави (на прикладі США).
2. Порівняльний аналіз вертикальних та горизонтальних регіональних конфліктів.
3. Регіональні політичні конфлікти як динамічний процес.
4. Етнополітичний конфлікт як особливий тип регіонального політичного конфлікту.
5. Стратегії врегулювання регіональних політичних конфліктів (політологічний аналіз).
6. Сепаратистські та іредентистські тенденції в сучасному світі.

Питання для самоконтролю

1. Поняття «сецесія» та «іредента».
2. Консоціативні механізми врегулювання етнополітичний конфліктів: основні умови застосування.
3. Моделі деволуції.
4. Етнополітичні конфлікти (конкретні приклади).

Література: 1, 3, 4, 10, 18.

Тема 14. Територіально-політична децентралізація

1. Особливості моделі регіону з особливим статусом.
2. Територіально-політична децентралізація як фактор економічної та політичної стабільності держави.
3. Основні положення праці Д.Трейсмана «Архітектура правління. Переосмислюючи політичну децентралізацію».
4. Основні етапи територіально-політичної децентралізації.
5. Кінцева мета територіально-політичної децентралізації.

Тематика рефератів

1. Децентралізація як важливий чинник ефективного державного управління.
2. Хвилі децентралізації.
3. Децентралізація: практичний досвід країн Західної Європи.
4. Децентралізація в Україні: проблеми та перспективи.
5. Адміністративно-територіальні реформи 60-70-х рр. XX ст. у країнах Західної Європи: мета, особливості, наслідки.

Питання для самоконтролю

1. Класифікація децентралістських тенденцій за Л.Дж. Шарпом.
2. Фактори, що посилюють децентралістські тенденції.
3. Співвідношення процесів централізації й децентралізації.
4. Соціокультурні фактори децентралізації.

Література: 1, 2, 3, 15, 16, 18, 24.

Тема 15. Федералізм та федерація

1. Поняття «федеративна держава». Класифікація федеративних держав.
2. Федералізм як політичний принцип.
3. Структурні характеристики федерації.
4. Інституціональний дизайн федерацій.
5. Федералізм як процес.

Тематика рефератів

1. Особливості федеративного устрою США.
2. Симетричні та асиметричні федерації: порівняльний аналіз (на прикладні двох країн).
3. Взаємодія федерації та земель в Німеччині.
4. Новітні тенденції у розвитку федералізму.

Питання для самоконтролю

1. Комплексне розуміння федералізму.
2. Основні ознаки федералізму.
3. Федерація та федералізм: спільне й відмінне.
4. Федералізм як базовий принцип державного устрою.

Література: 2, 3, 11,25, 26, 28

Тема 15. Регіони в умовах глобалізації: основні виклики та проблеми.

1. Глобалізація як «посилення ролі локального» (У.Бек).
2. Дослідження «поведінки» регіонів О.Кемпфа.
3. Поняття «адміністративна глобалізація».
4. Передумови успішної адаптації регіонів до глобалізації.

Тематика рефератів

1. Глобально-регіональні проекти: особливості, складності реалізації (на конкретному прикладі).
2. Старопромислові регіони в умовах глобалізації.
3. Європейські регіони: реакція на процеси глобалізації (на прикладі кількох регіонів).

Питання для самоконтролю

1. Характерні особливості метрополітенських/центральных регіонів.
2. Глобалізація як зіткнення локальностей (clash of localities).
3. Агенти глобалізації у регіонах.
4. Вплив глобалізації на організацію просторів.

Література: 1, 2, 3, 12, 27, 29.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бусыгина И.М. Политическая регионалистика: Учебное пособие. – М.: Московский государственный институт международных отношений (Университет); «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2006. – 280 с.
2. Панченко Т.В. Політична регіоналістика: навчальний посібник / Т.В. Панченко. – Х.:ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 188 с.
3. Туровский, Р.Ф. Политическая регионалистика [Текст] : учеб. пособие для вузов / Р.Ф. Туровский ; Гос. ун-т - Высшая школа экономики. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. – 780 с.
4. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI №94/2. Florence, 1991.
5. Markusen A. Regions: The Economics and Politics of Territory. New Jersey, 1987.

додаткова

6. Афансьев М.Н. Изменения в механизме функционирования правящих региональных элит // Политические исследования. – 1994. - №6. – С. 59 – 66.
7. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: Курс лекцій. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 128 с.
8. Гольцов А.Г. Політична географія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2007. – 256 с.
9. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2005. – 152 с.
10. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. – К.: Наукова думка, 2006. – 511 с.
11. Элазар Д. Сравнительный федерализм // Политические исследования. – 1995. - №5. – С. 106-115.

12. Замятин Н.Ю. Модели политического пространства // Политические исследования. – 1999. - №4. – С. 29-41.
13. Концепт регіоналізму у сучасній термінопрактиці [Електронний ресурс] Режим доступу: www.history.vn.ua/book/regionalna/2.html
14. Косов Ю.В., Фокина В.В. Политическая регионалистика: Краткий курс. – СПб.: Питер, 2009. – 192 с.
15. Крюков, О. Институалізація регіональних еліт України [Текст] / О.Крюков // Вісник НАДУ. – 2006. - №1. – С. 273-278.
16. Кулматов К.Н., Митрофанова А.В. Региональные аспекты международных отношений. – М.: Восток-Запад, 2010. – 536 с.
17. Матвієнко А.С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна / Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2015. – 376 с.
18. Медведев Н.П. Политическая регионалистика. – М.: Гардарики, 2002. – 176 с.
19. Мельник В., Скочиляс Л. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – 2002. – Вип. 4.
20. Панченко Т.В. Регіон як об'єкт та рівень соціально-політичного аналізу: світовий та вітчизняний досвід [Електронний ресурс] Режим доступу: **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.**
21. Стародуб, Т. Особливості становлення регіональної компаративістики як наукового напрямку політичної регіоналістики [Текст] / Т.Стародуб // Політичний менеджмент. – 2012. - №3. – С. 22-30.
22. Сурмин Ю.П., Бидзюра И.П. Аналитическая деятельность: теория, методы, инструменты: учеб. для студ. высш. учеб. завед. – К.: «Освіта України» 2012. – 494 с.
23. Утвенко В.В. Регіональний маркетинг: навч. посіб. / В.В.Утвенко. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. – 116 с.

24. Черныщов А.Г. Политическое самоопределение регионов: типы и тенденции // Политические исследования. – 1998. - №2. – С. 93-95.
25. Шарапов И. Современные концепции федерализма: в поисках оптимальной модели [Текст] / И.Шарапов // Вестник Московского университета. Серия 12: Политические науки. – 2007. - №5. – С. 70-72.
26. Elazar D. (ed.) Federal System of the World: A Handbook of Federal, Confederal and Autonomy Arrangements. 2 ed. Harlow: Longman Group Limited, 1994.
27. Keating M. The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change / M. Keating. – Cheltenham: Edward Elgar, 1998. – 242 p.
28. Marks G. Territorial Identities in the European Union / G. Marks // Regional Integration and Democracy \ ed. by J. Anderson. – Boston, 1999. – P. 69-94.
29. Merrill S. Voting Behavior under the Directional Spatial Model of Electoral Competition. Public Choice. 1993. - №77.
30. Merrill S. A Probabilistic Model for the Spatial Distribution of Party Support in Multiparty Electorates // Journal of the American Statistical Association. – vol.89. – 1994. - №428.
31. Quinn K., Martin A. An Integrated Computation Model of Multiparty Electoral Competition. – Statistical Science. - vol. 17. – 2002. - №4.
32. Rabinowitz G., MacDonald S. A Directional Theory of Issue Voting // American Political Science Review. – 1989. - №83.
33. Rokkan S. State Formation, National Building and Mass Politics in Europe. Oxford, 1999.
34. Stepan A. Federalism and Democracy: Beyond the U.S. Model // Journal of Democracy. 1999. Vol. 10. No. 4.
35. The European Union and the Regions. B. Johnes, M. Keating (ed.), London, 1995.

36. Waever O. The Baltic Sea: A region after Postmodernity? / O. Waever // Neo-Nationalism or Regionality? The Re-Structuring of Political Space around the Baltic Rim. NordREFO. Report / ed. by P. Joenniemi. – Stockholm,1997/5. – P. 293-342.